

Juan Bernardo PİNEDA
Kendini Kırbaçlama Performansının Görsel-İşitsel Sunumunda Batı Aksiyon
Filmlerindeki Şiddet Estetiğinin Keşfi

Pineda, J.B. (2018). Kendini Kırbaçlama Performansının Görsel-İşitsel Sunumunda Batı Aksiyon Filmlerindeki Şiddet Estetiğinin Keşfi. *Uluslararası Folklor Akademi Dergisi*. 2018/2, 89-96

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Recieved: 07.07.2018

Kabul / Accepted: 27.08.2018

KENDİNİ KIRBAÇLAMA PERFORMANSININ GÖRSEL-İŞİTSEL
SUNUMUNDA BATI AKSİYON FİLMLERİNDEKİ ŞİDDET ESTETİĞİNİN
KEŞFİ

Juan Bernardo PİNEDA*

Öz

Özellikle bedensel hareket, imge ve ses gibi sanatsal kompozisyon öğelerinin mekan/ zaman aralıklarını kullanırken, sanatsal, kültürel ve dinler arasındaki etkileşim üzerine fikirlerle ilgili olarak, sesin, dansın, performansın ve görsel-işitsel dilin kullanımı, bizim kamusal alanımızla ilgili olarak farklı kültürlerden ortaya çıkan her türlü dilsel engeli aşan sonuçlar almaya izin verir. Ancak, filmlerde dövüşün estetize edilmesinde koreografinin merkezileşen önemi, XX.yy sonu aksiyon sinemasındaki dansın kullanımını meşrulaştıracak.

Bu nedenle, dinlerarası bağlamda bedensel şiddet perfomansıyla birlikte bu sinematografik tekniklerin keşfi, Batı aksiyon sinemasında bedensel şiddetin estetiğini, Yakın Doğu sinemasında ise şiddetin kurumsallaşan kutsallığını dönüştürüp vurgular.

Anahtar kelimeler: dinlerarası, şiddet, dans, sinema, çok kültürlü, performans

*Universidad de Zaragoza. pineda@unizar.es

EXTRAPOLATION OF THE BEAUTY OF THE VIOLENCE OF THE WESTERN ACTION FILM IN THE AUDIOVISUAL REALIZATION ON THE PERFORMATIVE ACTION OF THE SELF-FLAGELLATION WITHIN THE INTERCONFESSIONAL RELIGIOUS CONTEXT

Abstract

The use of sound, dance, performance and audiovisual language allows results that transcend any linguistic limit that emerges from different cultures related to our public space, mainly using the space / time intervals of body movement, image and sound as elements of artistic composition. However, the use of dance in the action cinema of the late s. XX, will be justified in the films, by the importance that the choreography acquires in the film to embellish the fights.

Hence the extrapolation of these cinematographic techniques with the violent action of the body in the interdenominational religious context, It will transform and highlight the beauty of the body's violence in the Western Action Cinema movement, in an institutionalized sacralisation of violence in Middle Eastern Cinema

Keywords: *interconfesional, violence, dance, cinema, multicultural, performance*

EXTRAPOLACIÓN DE LA BELLEZA DE LA VIOLENCIA DEL FILM DE ACCIÓN OCCIDENTAL EN LA REALIZACIÓN AUDIOVISUAL SOBRE LA ACCIÓN PERFORMÁTICA DE LA AUTOFLAGELACIÓN DENTRO DEL CONTEXTO RELIGIOSO INTERCONFESSIONAL

Resumen

Respecto a las ideas sobre fusión artística, cultural e interconfesionalidad, la utilización del sonido, la danza, la performance y el lenguaje audiovisual permite obtener resultados que trascienden cualquier límite lingüístico emergente de las distintas culturas que son afines a nuestro espacio público, principalmente al utilizar los intervalos espacio/temporales del movimiento del cuerpo, la imagen y el sonido como elementos de composición artística. Sin embargo, la utilización de la danza en el cine de acción de finales del s. XX, va a estar justificada en las películas, por la importancia y el protagonismo que la coreografía adquiere en el film al embellecer las peleas.

De ahí, que la extrapolación de estas técnicas cinematográficas junto a la acción performática violenta del cuerpo dentro del contexto religioso interconfesional, transformará y enfatizará la belleza de la violencia del cuerpo en movimiento del cine de acción occidental, en una sacralización institucionalizada de la violencia en el cine de Próximo Oriente.

Palabras clave: *interconfesional, violencia, danza, cine, multicultural, performance*

Kendini Kırbaçlama Performansının Görsel-İşitsel Sunumunda Batı Aksiyon Filmlerindeki Şiddet Estetiğinin Keşfi

Sinematografik olarak kaydedilen ve kitle erişim araçlarıyla: aksiyon filmleri, video oyunları, reklamlarla vs. yayılan insan vücudunun başrol oynadığı görsel- işitsel şiddetin güzelliği, kutsallaştırma biçimi olarak asimile olacak ve Batı'dan Orta Doğu'ya (İspanya, Doğu ortamı içinde yer alır ve bu da onu çok kültürlü bir toplum olarak tanımlar.) taşınacak. Bununla birlikte, görsel-işitsel belgesel veya sinematografik kayıtlarıyla, esas olarak kendini kırbaçlama pratiği ile temsil edilen, şiddetteki güzellikle ilgisi olan her şeyi vurgulayan bir karakter olmayı bırakmayacaktır.

Aşura, çoğunluğu Şii olan Müslüman ülkelerde (İran, Irak ve Bahreyn) ulusal bir bayramdır, ancak Lübnan ve Suriyede'deki Şii cemaatinde olduğu gibi çok dinli ruha sahip olduğu aşıkâr ülkelerde, önemli bir dini bayrama dönüşmüştür. İran'da Ayetullah'ların iktidara gelmesiyle ve Sünni Saddam Hüseyin'in ölümü ardından, Şii'ler Irak'ta çoğunluk haline geldiler ve her iki ülke de Aşura'yı bayram ilan etti. İran'da Şah Rıza Pahlevi'nin laikliği empoze etme girişimi sırasında Aşura'yı yasaklandığını biliyoruz. Sünni azınlığa mensup olan Saddam Hüseyin de Irak'ta Aşura kutlamalarını yasaklamıştı. Başkan olarak görevden alındıktan sonra Şii halk içinde Aşura'ya karşı mutlak bir hürmet oluştu. Irak'ta Şii'ler ve Sünni'ler arasındaki aralıksız çatışmalar, bu festivalin Şii halk arasında daha da kutsallaşmasına neden olurken, öte yandan bu kutlama rakiplerin saldırılarının hedefi haline geldi.

Aşura¹ günü kutlamaları, 7. Yy'da Hz. Muhammed'in torunu imam Hüseyin'in, Emeviler halifeliği tarafından M.S. 680 yılında Kerbela'da (Irak) öldürülüşünü anmak için düzenlenir. Onun ölümü İslam'da ayrılığa sebep oldu. Şii'ler, Hz. Muhammed'in soyundan gelenlerin, Sünni'ler ise tüm Müslüman'lara açık hilafet savunucuları olarak ayrıldılar. Aşura kutlamaları, Şii Müslüman'ların kitlesel olarak geçit töreni yaptığı, yas kıyafetleri giydiği, üçüncü imamlarının şehitliğine gönüllü olarak, davulların ritmik sesini takip ederek ve şarkılar eşliğinde zincirlerle sırtlarının iki tarafını kırbaçlayarak kan döktükleri, Hüseyin'e karşı bir yas ve anma ritüelidir. Bir geçit töreni olarak bu bize "Endülüüs dabke -Filaes de moros i cristians'in" (Pineda, 2016: 63) performatik/ koreografik formunu hatırlatır.

Yakın Doğu'da, özellikle İran ve Irak'ta Şii Müslüman'ların büyük bir bölümü tarafından temel dini kutlamalardan biri olarak görülen Aşura ritüeli, iki ülkede de sosyal, politik, dini gücün koşulsuz onayına cevap veriyor. Daha önce belirtildiği gibi, Aşura ritüeli Lübnan, Suriye ve çoğunluğu Müslüman diğer ülkelerde uygulanıyor olsa da, çalışmamız özellikle Tahran, İran'daki Aşura ritüeli üzerine odaklanacak. Lakin, şaşırtıcı olan, bizimki gibi laik bir ülkede de kendi bedenini kırbaçlama anlayışının olması. Kurumsal olarak desteklenen Los picaos de San Vicente gibi Hristiyan bir ritüelin, Aşura ile özdeş aşırı şiddet gösterisi sadece tanınıp alkışlanmadı, bu ritüel aynı zamanda geçenlerde Resmi Gazetede (BOE sayı.

¹ Önemli, Hicri takviminin 61'inci yılında Muharrem ayının onuncu günü gerçekleşen olaylardan kaynaklanmaktadır. O gün (Hıristiyan takvimine göre 10 Ekim 680 tarihinde) Müslümanlıkta, Şiiler ve Sünniler arasında sonsuza dek bölünme yaratacak bir savaş çıktı. Peygamber Muhammed'in damadı dördüncü halife ve ilk Şii imam Ali ibn Abi Talib'in öldürülmesi ardından, onun izinden gidenler, oğlu Hasan'ı yeni halife ilan etmişlerdi. Lakin, Suriye valisi Muawiya ibn Abu Sufian, emri kendi almak için, muhtemelen gelecekte ona geri verme vaadi ile görevi bırakması konusunda onunla mutabık oldu. Sekiz yıl sonra Hasan, Medine'de (Suudi Arabistan) zehirlenerek öldürüldü. Birçoğu, verdiği söze ihanet ederek oğlu Yezid'i halefi olarak atayan Emevi Hanedanının kurucusu Muawiya'nın bu cinayette eli olduğunu gördü. Zehirlenenin erkek kardeşi, Ali ve peygamberin kızı Fatma'nın oğlu Hüseyin, 'Şii i Ali' olarak adlandırılan Küfe Müslümanlar ya da Ali'nin taraftarları tarafından tek halife ilan edildikten sonra iktidarı almaya karar verdi. Şii hayalinde haksız hükümdarın paradigması olan halife Yezid'e karşı muhalefetin başını çektiğini umduğu ona sadık kalan 72 kişi, eşleri ve çocukları eşliğinde şu anki Irak olan Küfe'ye doğru bir yürüyüş başlattılar. Sonunda Muharrem'in ikinci günü Küfe kentinden birkaç kilometre uzaktaki Kerbela ovalarına varmayı başaran Hüseyin'in amacına ulaşmasını engellemek için büyük bir askeri güç gönderir. Ertesi gün, Yezid'in ordusu onu tüm su kaynaklarından izole ederek Hüseyin'in kampına yaklaştı. Müzakerlerden birkaç gün sonra Muharrem ayının 9. ve 10. günü arasında Ali'nin izinden gidenlerin aşırı susuzluk çektiği ve Hüseyin'i destekleyenlerin tümünün öldürüldüğü savaşın sonu geldi. Geleneğe göre, Hüseyin, oğlunu kollarında tutarak ölen son kişi oldu. Baş kesilmişti. O olaylar Şiilerin mükemmel şehidi olarak üçüncü imamı kutsamış ve onun kurban edilişi bu topluma tarihsel adaletsizliğin bir delili olarak geçmiştir. Bu tarihin Şiiler için önemi buradan gelir.

<http://www.elmundo.es/elmundo/2009/12/26/orienteproximo/1261846501.html> [04/12/2016 tarihinde başvuruldu.]

Kendini Kırbaçlama Performansının Görsel-İşitsel Sunumunda Batı Aksiyon Filmlerindeki Şiddet Estetiğinin Keşfi

246, 11 Kasım 2016) somut olmayan kültürel miras ilan edildi. Los Picaos ritüeline referans olarak atıfta bulunan Gomes de Lima'ya göre: "İspanya'da Vera Cruz de la Santa Disciplina'nın verilerine göre en azından 12. yy'dan kardeşliğe giden bir gelenektir." (Gomez de Lima, 2012: 14).

San Vicente de la Sonsierra'daki uygulamalara katılanlar -la Rioja- İspanya

Her iki kendini kırbaçlama ritüelinde de en önemli olan, Batı ya da Doğu kökenli olmalarından bağımsız olarak, dini unsurları inkar etmeden performans ve gösteri yapıldığı saptamasıdır.

Bir kez daha, ritüelin çok yönlülüğü Hristiyan inancını ve İslam'ı birleştirir. Hem Los Picaos de San Vicente de la Sonsierra'da², hem de Aşura'da, müzik, geçit töreni, ritmik olarak kendi sırtını kırbaçlama, kan gibi ritüeli oluşturan unsurların yanı sıra, Hristiyan inancında İsa Mesih ve İslam inancında Hüseyin gibi acı çekerek şehit edilmiş ruhani liderlere atflar yapılır: "San Vicente'nin (La Rioja) yaralıları tarzında olan tövbekarlar, Kerbela'da (Irak) 1.400 yıl önce meydana gelmiş bir savaşta Hüseyin ve onun izinden yürüyenlerin acısını kendi acuları kılarak kendilerini kırbaçlarlar. Hz. Muhammed'in ölümünden beri sürüklenen hanedan anlaşmazlığını çözerek İslam'ı iki kola ayırdı."³

² San Vicente de la Sonsierra'daki (Rioja) Los Picaos'ların ritüeli: "Ne geçen zamanın, ne savaşlar, ne de yasaklar, tarihin bazı anlarında yasal olmayana başvuran bu halkın, bu sıradışı törene devam etme arzusuyla başedemedi. 1551 yılında kabul edilen Kardeşliğin Kutsal Kuralı, bu töreni uygulayanların giyimi ile ilişkili olarak şöyle diyor: "Bunlar gösterişten, kibirden kaçmalı ve T şeklinde dokunmuş beyaz bir örtüyle törenlere gitmelidir. Bu örtü, yüzü ve başı örtmeli ve sırtı açık bırakmalı, ellerinde bir çeşit ottan yapılmış kemer veya kenevirden yapılmış kırbaçlar olmalı." Bu disiplini güncel hayatta uygulayan birinin gözlemi, 16. yüzyıldaki farklılıkların gözardı edilmeyeceğine işaret etmektedir.

Kim bu disiplini uygulamayı isterse bir dizi gereği yerine getirmesi gerekir: erkek olmak, ileri bir yaşta olmak, ve eğer Kardeşliğe bağlı değilse, papazından bu disiplinin içinde bulunmasına hiçbir itiraz olmadığını belirten bir sertifika almak.

Gerekleri yerine getirdikten sonra, disiplini uygulayan kişi, Kardeşliğin merkezi olan Ermita San Juan de la Cerca'ya gidecek. Orada ona kefarete boyunca yol gösterecek, yardım edecek, danışmanlık yapacak bir refakatçi veya rehberlik edecek biri, Kardeşlikten bir kardeş atanacak.

Disiplini uygulayan kişi, kırbaçı iki eliyle tutarak ve bacakları arasında sallayarak, yaklaşık 20 dakika içinde 600 ve 1000 vuruş arasında, tabii bu süre her kişi için değişebilir, refakatçi uygulamayı sonlandırmaya karar verene kadar, omuzları üzerinden kendi sırtını soldan ve sağdan kırbaçlar.

Bir noktada disiplini uygulayan kişi eğilir ve refakatçi onun başını bacakları arasına koyar ve biraz kan çıkması ve önceki rahatsızlığı gidermek için hafifçe sırtının lomber bölgesinin her iki tarafına da üç kere vurur, fakat bunu hiçbir zaman onu daha da incitmek veya acısını arttırmak için yapmaz. Sonra on beş veya yirmi kere daha vurur.

³ Espinosa, Ángeles. "La guerra de Siria dispara las luchas entre suníes y chiíes en toda la región" en Internacional/El País. En línea http://internacional.elpais.com/internacional/2013/11/16/actualidad/1384626448_157748.html [Başvurulan tarih: 07/12/2016]

Kendini Kırbaçlama Performansının Görsel-İşitsel Sunumunda Batı Aksiyon Filmlerindeki Şiddet Estetiğinin Keşfi

Kaynaklar

Resmi Devlet Gazetesi sayı. 245. Salı, 11 Ekim 2016, s. 72363

Gomes de L., Mario H. (2012). Antropología del dolor: los rituales de los flagelantes, penitentes y disciplinantes (Ceará-La Rioja) Resumen. Salamanca: Ed. Salamanca Üniversitesi

Jiménez Lozano, J. (2002). Sobre judíos, moriscos y conversos. Valladolid: Ámbito Yayınları

Pineda P., Juan B. "La graphie du corps en mouvement dans la danse dabke et élément interconfessionnel dans festivités de les Filaes de Moros i Cristians de Alicante". V.V.A.A. Halkbilimi Dergisi. Motif Akademi Folklore Journal, Cilt:9, Sayı:17, 2016 (Ocak-Haziran). İstanbul: Motif Akademi

Doi Number :<http://dx.doi.org/10.12981/motif.361>

Web siteleri:

Espinosa, Javier, G. Prieto, Mónica y Emergui, Sal. "Ashura, la fiesta más importante del calendario chií" en Blog. Crónicas desde Oriente Próximo.

En línea <http://www.elmundo.es/elmundo/2009/12/26/orienteproximo/1261846501.html> [Başvurulan tarih: 04/12/2016]

Espinosa, Ángeles. "La guerra de Siria dispara las luchas entre suníes y chiíes en toda la región" en Internacional/El País. En línea

http://internacional.elpais.com/internacional/2013/11/16/actualidad/1384626448_157748.html [Başvurulan tarih, 07/12/2016] [Başvurulan tarih, 04/12/2016]

Lana y Lilly, Wachowski. Matrix (1999)

Snyder, Zack. 300 (2007).